

Waarom één woord het verschil maakt

In het bestuursrecht doen woorden ertoe. Soms lijkt het verschil tussen twee begrippen klein, maar kan de gekozen terminologie grote gevolgen hebben voor de beeldvorming en uiteindelijk zelfs voor de kwaliteit van de besluitvorming. Een voorbeeld daarvan is het gebruik van het woord "weigering" waar feitelijk sprake is van een afwijzing.

Een weigering veronderstelt een keuze

Wanneer een gemeente schrijft dat een inwoner iets heeft geweigerd, ontstaat al snel het beeld dat die inwoner bewust niet heeft willen meewerken. Het woord heeft een duidelijke lading: iemand had de mogelijkheid om mee te werken, maar heeft daar bewust van afgezien.

Die kwalificatie is echter niet altijd terecht.

In veel gevallen is geen sprake van een weigering, maar van een situatie waarin een aanvraag, verzoek of voorstel door het bestuursorgaan wordt afgewezen omdat volgens de gemeente niet aan bepaalde voorwaarden is voldaan. De inwoner heeft dan niets geweigerd; het bestuursorgaan heeft geoordeeld dat niet aan de gestelde randvoorwaarden is voldaan.

Dat is een wezenlijk verschil.

De verantwoordelijkheid verschuift ongemerkt

Door het woord weigering te gebruiken, verschuift de aandacht ongemerkt van het handelen van het bestuursorgaan naar het gedrag van de inwoner.

De discussie gaat dan niet langer over de vraag of de gemeente de juiste voorwaarden heeft toegepast, of de relevante feiten zorgvuldig heeft onderzocht en of de belangen goed zijn afgewogen. In plaats daarvan ontstaat de indruk dat het probleem vooral is veroorzaakt door een gebrek aan medewerking van de inwoner.

Een dergelijke voorstelling van zaken kan de objectiviteit van de besluitvorming onder druk zetten.

Eerst de feiten, daarna de conclusie

Het bestuursrecht kent niet voor niets het zorgvuldigheidsbeginsel. Een

bestuursorgaan moet de relevante feiten en omstandigheden zorgvuldig vaststellen voordat conclusies worden getrokken.

Dat betekent onder meer dat moet worden onderzocht:

1. welke feiten daadwerkelijk vaststaan;
2. welke wettelijke voorwaarden van toepassing zijn;
3. of aan die voorwaarden is voldaan;
4. en welke omstandigheden voor de beoordeling van belang zijn.

Pas daarna kan een bestuursorgaan een deugdelijke conclusie trekken.

Wanneer zonder volledig feitenonderzoek wordt gesproken over een weigering, bestaat het risico dat een kwalificatie wordt gegeven die de werkelijkheid niet juist weergeeft.

Taal beïnvloedt besluitvorming

De keuze van woorden is niet slechts een kwestie van stijl. Taal beïnvloedt hoe dossiers worden gelezen, hoe medewerkers naar een zaak kijken en hoe burgers worden beoordeeld.

Een onjuiste kwalificatie kan ertoe leiden dat een inwoner ten onrechte wordt gezien als iemand die niet wil meewerken, terwijl de werkelijke discussie gaat over de rechtmatigheid van de gestelde voorwaarden of de wijze waarop de gemeente de feiten heeft beoordeeld.

Juist daarom is nauwkeurig taalgebruik essentieel binnen de overheid.

Behoorlijk bestuur begint bij een juiste kwalificatie

Van een bestuursorgaan mag worden verwacht dat het zorgvuldig, objectief en feitelijk communiceert.

Dat betekent ook dat begrippen niet door elkaar worden gebruikt. Een weigering is iets anders dan een afwijzing. Wie deze begrippen verwisselt, loopt het risico een vertekend beeld van de werkelijkheid te creëren.

Behoorlijk bestuur begint niet pas bij de uiteindelijke beslissing. Het begint al bij de manier waarop feiten worden vastgesteld, begrippen worden gebruikt en burgers worden beschreven.

Een overheid die zorgvuldig met taal omgaat, vergroot niet alleen de kwaliteit van haar besluitvorming, maar ook het vertrouwen van inwoners in het openbaar bestuur.
